

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004371

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-08-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 149-к від 08 вересня 2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нурищенко Роман Сергійович

2. Roman S. Nuryshchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 11-08-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 000000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14875

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.31, 10.07

Тема дисертації:

1. Генеза альтернативного вирішення спорів у приватному праві в Україні (XIX ст. – 2004р.)
2. Genesis of alternative dispute resolution in private law in Ukraine (19th century – 2004)

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено дослідження генези альтернативного вирішення спорів у приватному праві в Україні (XIX ст. – 2004 р.) шляхом послідовного розкриття історико-правових засад становлення та розвитку різних форм альтернативного вирішення спорів у приватному праві України XIX століття, XX століття та сучасної України до 2004 року. Відтак в роботі проведено комплексний аналіз становлення та розвитку альтернативних форм вирішення спорів у приватному праві в Австрійській, Австро-Угорській, російській імперіях, УНР, ЗНУР, УСРР/УРСР та сучасній Україні. Доведено, що зміст правової конструкції «альтернативне вирішення спорів» у радянській період (період Української Радянської Соціалістичної Республіки) розкривався через таку ознаку як державоцентричність, в якій ключову роль відігравали квазісудові чи адміністративно-арбітражні механізми (державний арбітраж для спорів між організаціями та підприємствами; товариські суди як громадські органи впливу), а також процесуально закріплені в

законодавстві компромісні інструменти (мирова угода) і третейські форми, які були дозволені у межах, визначених законом. Актуальність полягає в тому, що в цій науковій роботі акцентується увага на тому, як українське суспільство протягом багатьох років вирішувало (врегульовувало) приватні спори, та які форми вирішення спорів були більш актуальними. Відтак результати такого аналізу дають змогу зрозуміти, яка модель альтернативних форм вирішення спорів для сучасності є більш сприйнятною та результативною. Крім того в дисертації досліджено положення Закону України «Про медіацію», який набув чинності 2021 року, на предмет їх взаємодії із захистом прав в третейському суді, міжнародному комерційному арбітражу та цивільному й господарському судочинстві України, а також запровадження процедури медіації в Україні до прийняття Закону України «Про медіацію». Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані із генезою альтернативних форм вирішення спорів у приватному праві в Україні протягом існування державних формувань та сучасної України (XIX ст. – 2004 р.). Предметом дослідження є правові засади становлення та функціонування альтернативних форм вирішення спорів у приватному праві в Україні (XIX ст. – 2004 р.). Мета роботи полягає в тому, щоб на основі широкого кола джерел даних, в тому числі архівно-документальних матеріалів, історичних, юридичних джерел проаналізувати засади створення, спрямованість, динаміку розвитку альтернативних форм вирішення спорів протягом існування різних державних утворень на території України та в сучасній Україні до прийняття чинного законодавства у сфері приватного права (XIX ст. – 2004 р.). У Вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мету та завдання дослідження, об'єкт, предмет, методи, емпіричну базу дослідження, наукову новизну отриманих результатів, практичне значення, особистий внесок здобувача, апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації. У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні основи дослідження альтернативного вирішення спорів у приватному праві в Україні», який складається з двох підрозділів, здійснено огляд наукових праць, спрямованих на дослідження проблематики альтернативних форм вирішення спорів у приватному праві. Зосереджено увагу на методологічних підходах, які застосовувалися під час дослідження генези альтернативних форм вирішення спорів у приватному праві в Україні (XIX ст. – 2004 р.). Розкрито зміст основних методів наукового дослідження, які використовувалися в цій роботі. Зосереджено увагу на проблемних аспектах застосування на сьогодні альтернативних форм вирішення спорів у приватному праві України, які є дискусійними та спірними в юриспруденції. Для системного охоплення наукових підходів у цьому розділі дисертації запропоновано предметну систематизацію української доктрини в частині альтернативних форм вирішення спорів. Такий підхід дає змогу впорядкувати різні наукові матеріали та відмежувати: дослідження, орієнтовані на співвідношення судового й альтернативного вирішення спорів, праці щодо дефініцій і принципів альтернативного вирішення спорів, наукові роботи про «альтернативні способи вирішення спорів», «альтернативні методи вирішення спорів» чи «альтернативні форми вирішення спорів», а також наукові праці про альтернативне вирішення спорів у окремих сферах суспільних відносин. Другий розділ дисертації «Історико-правові засади альтернативного вирішення спорів у приватному праві в Україні XIX та на початок XX століття», який має три підрозділи, присвячено історико-правовим засадам альтернативного вирішення спорів у приватному праві України в XIX та на початку XX ст.

2. The dissertation studies the genesis of alternative dispute resolution in private law in Ukraine (19th century – 2004) by consistently revealing the historical and legal principles of the formation and development of various forms of alternative dispute resolution in private law of Ukraine in the 19th century, 20th century and modern Ukraine until 2004. Thus, the work provides a comprehensive analysis of the formation and development of alternative forms of dispute resolution in private law in the Austrian, Austro-Hungarian, Russian empires, the UNR, the ZNUR, the Ukrainian SSR/Ukrainian SSR and modern Ukraine. It is proven that the content of the legal construct "alternative dispute resolution" in the Soviet period (the period of the Ukrainian Soviet Socialist Republic) was revealed through such a feature as state-centricity, in which the key role was played by quasi-judicial or administrative-arbitration mechanisms (state arbitration for disputes between organizations and enterprises; company courts as public bodies of influence), as well as procedurally enshrined in legislation compromise instruments (peace agreement) and arbitration forms, which were permitted within the limits

determined by law. The relevance lies in the fact that this scientific work focuses on how Ukrainian society has resolved (regulated) private disputes over many years and which forms of dispute resolution were more relevant. Therefore, the results of such an analysis make it possible to understand which model of alternative forms of dispute resolution for the present is more acceptable and effective. In addition, the dissertation examines the provisions of the Law of Ukraine "On Mediation", which entered into force in 2021, with regard to their interaction with the protection of rights in arbitration, international commercial arbitration and civil and economic proceedings of Ukraine, as well as the introduction of the mediation procedure in Ukraine before the adoption of the Law of Ukraine "On Mediation". The object of the study is social relations related to the genesis of alternative forms of dispute resolution in private law in Ukraine during the existence of state formations and modern Ukraine (XIX century - 2004). The subject of the study is the legal principles of the formation and functioning of alternative forms of dispute resolution in private law in Ukraine (XIX century - 2004). The purpose of the work is to analyze, based on a wide range of data sources, including archival and documentary materials, historical, and legal sources, the principles of creation, direction, and dynamics of development of alternative forms of dispute resolution during the existence of various state formations on the territory of Ukraine and in modern Ukraine before the adoption of current legislation in the field of private law (19th century - 2004). The Introduction justifies the choice of the research topic, the connection of the work with scientific programs, plans, topics, the goal and objectives of the research, the object, subject, methods, the empirical basis of the research, the scientific novelty of the obtained results, the practical significance, the personal contribution of the applicant, the approbation of the research results, publications, the structure and scope of the dissertation. The first section of the dissertation "Theoretical and methodological foundations of the study of alternative dispute resolution in private law in Ukraine", which consists of two subsections, provides a review of scientific works aimed at studying the issues of alternative forms of dispute resolution in private law. The focus is on the methodological approaches that were used during the study of the genesis of alternative forms of dispute resolution in private law in Ukraine (XIX century - 2004). The content of the main methods of scientific research that were used in this work is disclosed. The focus is on the problematic aspects of the current application of alternative forms of dispute resolution in the private law of Ukraine, which are debatable and controversial in jurisprudence. For a systematic coverage of scientific approaches, this section of the dissertation proposes a subject-based systematization of the Ukrainian doctrine in terms of alternative forms of dispute resolution. This approach makes it possible to organize various scientific materials and distinguish: studies focused on the relationship between judicial and alternative dispute resolution, works on definitions and principles of alternative dispute resolution, scientific works on "alternative methods of dispute resolution", "alternative methods of dispute resolution" or "alternative forms of dispute resolution", as well as scientific works on alternative dispute resolution in certain areas of public relations.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ханик-Посполітак Р. Ю., Нурищенко Р. С. Врегулювання спору за участю судді: чи є ефективною ця процедура? Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2021. Том 8. С. 85-91. DOI: 10.18523/2617-2607.2021.8.85-91
- Нурищенко Р.С. Розвиток медіації як альтернативного способу вирішення спорів в Україні та зарубіжних країнах. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 11. С. 40-42. DOI

<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/6>

- Нурищенко Р.С. Становлення інституту сімейної медіації в Україні. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2024. № 5. С. 17-21. DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-5-34>
- Нурищенко Р.С. Розвиток альтернативного вирішення спорів за часів незалежності України. Київський часопис права. 2024. № 2. С. 17-21. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2024.2.2>
- Nuryshchenko R. Genesis, current status and prospects for the development of the institution of negotiation in Ukraine. Law Journal of the National Academy of Internal Affairs. 2021. № 14(3), P. 78-86. DOI: 10.56215/naia-chasopis/3.2024.78
- Нурищенко Р.С. Взаємодія та взаємозв'язок медіації з третейським розглядом, міжнародним комерційним арбітражем, цивільним та господарським процесами в Україні. Науковий вісник публічного та приватного права. 2025. Випуск 4. С. 33-39. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.4.6>
- Нурищенко Р.С. Інститут третейського судочинства: його становлення та роль у правовій системі України. Актуальні проблеми правопорядку і правової культури в сучасній Україні: матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 17 трав. 2023 р.). Редкол.: С. Д. Гусарев, М. М. Пендюра, Ю. В. Кривицький. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 117-120. URL: <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/23888>
- Nuryshchenko R. The institution of mediation. Its formation and role in the legal system of Ukraine. International Scientific Conference Science in the Context of Modern Challenges: Problems and Development Priorities: Conference Proceedings, June 9-10, 2023. Riga, Latvia : "Baltija Publishing". P. 71-74. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-318-7-21>
- Нурищенко Р.С. Вплив Литовських статутів на розвиток альтернативного вирішення спорів в Україні. Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки (м. Київ, 15 травня 2025 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2025. С. 30-33.
- Нурищенко Р. С. Примирні процедури за «Правами, за якими судиться малоросійський народ». Теорія та практика сучасної юриспруденції: матеріали науково-практичної конференції. (м. Харків, 25 травня 2025 р.) Випуск I. 2025 р. Харків, 2025. С. 159-160. URL: <https://drive.google.com/file/d/1cBiyQSxjCFWHywa51oQJFLrZXrwg69va/view>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0121U114439; 0124U004586

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скрипнюк Олександр Васильович

2. Oleksandr V. Skrypniuk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7052-3729

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кармаза Олександра Олександрівна

2. Oleksandra O. Karmaza

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4895-5220

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дурнов Євген Сергійович

2. Yevhen S. Durnov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4249-9829

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Міністерство внутрішніх справ України

Код за ЄДРПОУ: 00032684

Місцезнаходження: вул. Академіка Богомольця, Київ, 01024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тимченко Геннадій Петрович
2. Hennadii P. Tymchenko

Кваліфікація: д.ю.н., ст. наук .співр., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4263-9948

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Музика Ірина Володимирівна
2. Iryna V. Muzyka

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8822-6156

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Крусян Анжеліка Романівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Крусян Анжеліка Романівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Топонар О.І.

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна